

En tvåspråkig miljö ger två språk

VALMÖJLIGHET

Elever som är tvåspråkiga kan göra egna val och använda det språk som fungerar bäst i olika sammanhang i livet.

LIKVÄRDIGHET

Specialskolorna värderar inte något språk före något annat. De båda språken är likvärdiga. Är man primärt teckenspråkig har man svenska som andra språk och vice versa.

FÖREBILDER

På specialskolorna finns det vuxna språkliga förebilder för båda språken. Teckenspråk och svenska används som likvärdiga språk.

ALLSIDIGHET

Målsättningen är att alla elever ska lära sig de båda språken genom undervisning och genom att erbjuda en god och allsidig språkmiljö.

Kort fakta om specialskolorna

Tvåspråkigheten är tydligt framskriven i specialskolans läroplan.

På specialskolorna används både svenskt teckenspråk och svenska.

Specialskolorna vänder sig till elever som är döva eller har en hörselnedsättning.

Det finns fem specialskolor för elever som är döva eller har en hörselnedsättning. De ligger i Härnösand, Stockholm, Örebro, Vänersborg och Lund.

Specialskolan har till stora delar samma kursplaner som grundskolan, förutom i ämnena svenska, moderna språk, engelska, teckenspråk samt rörelse och drama där särskilda kursplaner har utarbetats.

ISBN 978-91-28-00492-3 (tryck)

978-91-28-00491-6 (pdf)

Best nr 00492

Specialpedagogiska
skolmyndigheten

www.spsm.se

TVÅSPRÅKIGHET

Bra att veta om

Tvåspråkighet och specialskolan

För att utveckla ett språk behöver man möta det på olika sätt och i många olika sammanhang. I specialskolan får eleverna möjlighet att utveckla två språk – svenskt teckenspråk och skriven svenska, och för en del även talad svenska.

Unik teckenspråkig miljö

Specialskolan har en miljö där det svenska teckenspråket används av barn och vuxna i olika sammanhang. Det är en förutsättning för att elevernas teckenspråk ska utvecklas så mycket som möjligt. Sådana miljöer finns annars på ytterst få ställen i samhället. Ett gemensamt språk gör det möjligt för alla att vara delaktiga då teckenspråket fungerar oavsett grad av hörselnedsättning.

Talad svenska

Det talade språket är ett naturligt inslag i hela skolmiljön. I specialskolan finns även undervisning på talad svenska med tekniska hjälpmedel. Elever som har talad svenska som första språk använder det ofta i sin kommunikation med kamrater och vuxna på skolan.

Visuell och auditiv miljö

För att kommunikationen ska fungera bra ska det vara bländfritt och visuella störningar undvikas, detta gäller oavsett om man använder läppavläsning vid tal eller avläser teckenspråk för att förstå varandra. God visuell miljö går hand i hand med god auditiv miljö.

Båda språken lika viktiga

Barn som är döva eller har hörselnedsättning behöver kunna se och följa dialoger vuxna emellan, bland annat för att lära sig samtalsregler på respektive språk på ett naturligt sätt. Eleverna behöver också få tillgång till vuxnas språk för att utveckla sitt ordförråd. På specialskolorna får eleverna tillgång till båda språken, varje dag.

Stöd för språkutveckling och teknik

På våra skolor arbetar logopedier eller talpedagoger. De hjälper och stöttar elever med individuell undervisning eller träning i grupp. Här finns hörseltekniker som hjälper eleverna med hörselteknisk utrustning. Allt för att skapa en så optimal lärmiljö som möjligt utifrån varje elevs förutsättning oavsett vilket språk som är det första språket.

Språk och kultur hör ihop

Specialskolan uppmärksammar svenska traditioner som vilka andra skolor som helst. Våra skolor lägger även fokus på teckenspråkig kultur eftersom eleverna oftast inte kommer i kontakt med den någon annanstans. En viktig dag på skolorna är den 14 maj när man firar Teckenspråkets dag. Specialskolan uppmärksammar också scenkonst på teckenspråk genom till exempel Tyst Teaters föreställningar.

På specialskolan arbetar vi medvetet för att alla, oavsett vilket språk man föredrar, får möjlighet till delaktighet våra kulturella aktiviteter. Vid vissa tillfällen handlar det om att ha tolkning från det ena språket till det andra. Vid andra tillfällen kan det handla om att förbereda eleverna på innehållet i ett program så de med förkunskap kan få större behållning av innehållet. Luciafirandet kan till exempel ske på de båda språken parallellt.

Tecken som stöd

Specialskolan strävar efter att använda teckenspråk och svenska som separata språk. Tecken som stöd (TSS) är inte ett språk utan ett kommunikationshjälpmedel för att uppfatta det talade språket. Det innebär att undervisning sker på talad svenska som ibland kan förstärkas genom tecken som är lånade från svenska teckenspråket. På så vis får eleverna ett kompletterande visuellt stöd.

Specialskolans läroplan om tvåspråkighet

I läroplanen står det att varje elev efter avslutad skolgång ska kunna använda svenskt teckenspråk och det svenska språket i tal och skrift på ett rikt och nyanserat sätt.

Läroplanen föreskriver också att eleven ska ges möjligheter att kunna kommunicera på engelska i tal och skrift. För de elever som inte har förutsättningar att utveckla tal gäller svenska och engelska i skrift.